

## **Bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej Polski – Kraków jako studium przypadku wyzwań dla różnych grup społecznych**

W obecnych czasach bezpieczeństwo w polskiej przestrzeni publicznej wciąż wymaga stałego rozwoju i nadal pozostaje na niskim poziomie. Rosnąca świadomość społeczna oraz postęp technologiczny otwierają perspektywę poprawy tego aspektu, jednakże wymagają one ogromu pracy, a przede wszystkim ciągłego diagnozowania obecnych, jak i nowych zagrożeń. Wbrew pozorom kwestia bezpieczeństwa wymaga poprawy nie tylko na terenach małych miejscowości, ale także w dużych miastach, mimo licznych kamer czy rozwiniętej infrastruktury ich rejonów, które pozornie mogą wydawać się szczególnie chronionymi i bezpiecznymi strefami. Jednym z największych, prężnie rozwijających się miast w Polsce jest Kraków, który posłuży za przykład w tym artykule. Dawna stolica ze względu na swój ogromny obszar jest aktualnie nie tylko domem dla ponad 800 tysięcy mieszkańców<sup>1</sup> (stałych, ale i nowych czy tymczasowych oraz studentów), ale przyciąga również wielu turystów. Często podkreśla się zróżnicowanie kulturowe i otwartość miasta na każdego, kto chciałby je poznać, jednak w kwestii bezpieczeństwa różnorodność ta jest szczególnie kluczowa. Bowiem oprócz wymienionych grup w życiu codziennym uczestniczą także ci szczególnie narażeni na niebezpieczne sytuacje jak np. niepełnosprawni, dzieci, osoby w podeszłym wieku, kobiety, mniejszości etniczne, narodowe i religijne. W dynamicznie zmieniającym się świecie istotne jest zapewnienie każdemu, a w szczególności grupom o podwyższonym ryzyku bezpiecznego, przyjaznego środowiska do życia, rozwoju, integracji i rozrywki. Bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej jest wizytówką miasta, sprzyja rozwojowi społeczno-gospodarczemu, a przede wszystkim ma realny wpływ na jakość funkcjonowania jego mieszkańców i odwiedzających. Jest to nie tyle obowiązkiem miasta i społecznym, lecz jak się okazuje także sporym wyzwaniem w realiach dzisiejszego świata.

### **Problematyka bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej**

Bezpieczeństwo stanowi niezbywalne i naturalne prawo każdego człowieka przez całe życie od momentu jego narodzin. Chronione na gruncie prawa obejmuje szeroki zakres

---

<sup>1</sup> <https://krakow.stat.gov.pl/>

różnych sfer indywidualnego funkcjonowania i życia społecznego jednostki, w wyniku czego związane jest także z bezpieczeństwem publicznym.<sup>2</sup> Przenikanie tych obszarów sprawia, że kwestia ochrony w przestrzeni publicznej jest istotnym elementem prawidłowej i bezpiecznej egzystencji obywatelskiej. Choć prawo do ochrony w uzasadnionych przypadkach może zostać ograniczone, to w pierwszej kolejności na uwadze powinno być jego wzmacnianie, co stanowi obszar zainteresowania struktur władzy na drodze do optymalizowania funkcjonalności miast i polepszania warunków społecznych. Aspekt ten szczególnie dotyczy konkretne grupy społeczne, które są bardziej narażone na różnego typu zagrożenia zarówno fizyczne, jak i psychiczne. To sprawia, że wyzwania i niebezpieczeństwa, z którymi się zmagają są kluczowym filarem do diagnozowania, monitorowania, minimalizowania i poprawy.

### **Grupy społeczne szczególnie zagrożone w sferze publicznej**

Kraków zrzesza odmienne kultury i różne pokolenia. To miejsce, gdzie każdy odnajdzie coś dla siebie - oferuje miejsce do rozwoju zawodowego, edukacyjnego oraz hobbystycznego, a także odpoczynku czy rozrywki. Ogromna ilość mieszkańców i turystów naturalnie czyni to miasto obszarem, gdzie przenikają się różne grupy społeczne. Podstawą odpowiedniego funkcjonowania sfery publicznej jest bezpieczeństwo kolektywne, a także każdej jednostki, niezależnie od tego czy zamieszkuje ona krakowską ziemię, czy znajduje się na niej w celach podróźniczych. Ochrona niezależna jest od płci, wieku, pochodzenia czy wyznania, dlatego obejmuje bardzo odmienne grona ludzi, jednak są wśród nich te, które potrzebują jej najbardziej ze względu na podwyższone ryzyko zagrożeń w przestrzeni wspólnej. Wyodrębnić można dzieci, które nie są w pełni świadome niebezpieczeństw na takim poziomie jak dorośli. Z drugiej strony znajdują się osoby w podeszłym wieku, które ze względów fizycznych mogą mieć utrudnioną mobilność bądź zdolności samoobrony. W podobnym aspekcie plasuje się też bezpieczeństwo kobiet, które narażone są na ataki na tle seksualnym, a ze względów anatomicznych nie mają ułatwionej obrony. Często wymienianą grupą są obcokrajowcy, mniejszości narodowe, etniczne i religijne, które padają ofiarami ataków na tle ksenofobicznym, rasistowskim lub wyznaniowym. Równie ważne, a niekiedy zapomniane są osoby niepełnosprawne, dla których świat poza własnym domostwem może być najbardziej niebezpieczny, a przede wszystkim niedostosowany do ich potrzeb pod względem infrastruktury.<sup>3</sup>

---

<sup>2</sup> <https://bibliotekanauki.pl/articles/525041>

<sup>3</sup> <https://www.gov.pl/web/sdg-portal-wiedzy/zasada-nr-3-niepomijanie-nikogo---co-to-oznacza-w-praktyce>

## **Wyzwania i zagrożenia na obszarze Krakowa**

Każdego człowieka spotkać może niebezpieczeństwo niezależne od czasu i miejsca. Tak samo mocno narażone grona mają pewne wspólne obszary, które zagrażają im wszystkim. Osoby przynależące do wymienionych powyżej grup mogą doświadczyć agresji, kradzieży czy dyskryminacji. Są jednakże również problemy dotyczące konkretnych grup, które obecne są także w Krakowie.

Podstawowymi obszarami do diagnozowania w kwestii bezpieczeństwa publicznego są infrastruktura i urbanistyka miasta. Chociaż są one rozwinięte na wysokim poziomie i wciąż wprowadza się kolejne udogodnienia czy też nowoczesne rozwiązania technologiczne niektóre aspekty pozostają wyzwaniem w codziennym funkcjonowaniu osób korzystających z walorów Krakowa. Osoby z niepełnosprawnościami (np. niewidomi, głuchoniemi bądź osoby poruszające się na wózku) niekiedy zmagają się z trudnościami w poruszaniu się po mieście. Najbardziej znaczące okazują się sfery pełne schodów przy równoczesnym braku przystosowanych podjazdów czy wind.<sup>4</sup> Dodatkowo, nawet względnie dogodne obszary jak proste odcinki drogi bywają trudne, kiedy przejście zastawiają nieprawidłowo zaparkowane pojazdy albo popularne w ostatnich latach na krakowskich ulicach hulajnogi elektryczne porzucone bez porządku w przypadkowych miejscach. Warto nadmienić, że sytuacje te utrudniają mobilność także osobom z wózkami dziecięcymi, starszym poruszającym się przy pomocy laski czy nawet chwilowo kontuzjowanym, którzy wspomagają się kulami. Druga strona parkowania to brak dostatecznej liczby miejsc dla osób niepełnosprawnych na krakowskich parkingach albo zajmowanie ich przez osoby nieuprawnione.

Poruszanie w pobliżu ulic wiąże się również z koniecznością korzystania z przejść dla pieszych, które są bardzo liczne. Nie wszystkie z nich zostały wyposażone w sygnalizatory akustyczne dla osób niewidomych. Ta grupa zмага się też z problematyczną jazdą komunikacją miejską. Choć tramwaje będące jednym z symboli Krakowa, ale i autobusy mają system odczytujący przystanki i ostrzegający o zamykających się drzwiach bywa on wadliwy. W niektórych liniach zdarza się, że informacje o bieżącym przystanku są opóźnione i nie pokrywają się z faktycznym miejscem zatrzymania, a czasami są zwyczajnie zbyt ciche w zatłoczonej przestrzeni pojazdu.

Komunikacja miejska to miejsce, gdzie dochodzi do ataków, ale takie obecne są ponadto na ulicach i chodnikach. W Krakowie takim miejscem często okazują się sławne i uwielbiane

---

<sup>4</sup><https://gazetakrakowska.pl/krakow-niepelnosprawnych-z-roku-na-rok-przybywa-ale-miasto-nie-jest-dla-nich-w-pelni-dostepne/ar/c1-17450825>

Planty Krakowie. W zabytkowym parku dochodziło już do rękoczynów zwłaszcza w porze nocnej, gdzie mnogość drzew i słabe, choć klimatyczne oświetlenie potęgują niebezpieczeństwo i możliwość ataku. Pomimo wielu światel na mapie Krakowa pozostają obszary, gdzie ich ilość jest niedostateczna. Na ich terenie niejednokrotnie brakuje patroli policyjnych czy monitoringu bądź jest on niesprawny. To sytuacje, gdzie każdy czuje się zagrożony, a w ostatnim czasie największą uwagę kieruje się na bezpieczeństwo kobiet, które po zmroku tym bardziej obawiają się przemocy (zwłaszcza seksualnej) ze strony obcych mężczyzn. W kontekście bezpieczeństwa ulicznego często nadmienia się popularne w dawnej stolicy polski samozwańcze wyścigi samochodowe i nietrzeźwość kierowców, stwarzające realne i ogromne zagrożenie nie tylko dla prowadzących, ale i wszystkich uczestników ruchu.<sup>5</sup> Jednym z omawianych w całym kraju przypadków tragicznych konsekwencji jest wypadek przy moście Dębnickim z 2023 roku. Wielu obawia się osób pod wpływem środków odurzających nie tylko na drodze, bowiem napotkać je można na ścieżkach i chodnikach, a zwłaszcza w okolicach Rynku oferującego wiele lokali rozrywkowych. Spora ilość nietrzeźwych posuwa się do czynów agresywnych, a takich zachowań mieszkańcy boją się również ze strony kibiców popularnych klubów sportowych Krakowa lub uczestników wydarzeń i imprez masowych, które są nieodłącznym elementem kultury miasta.

Wzmoczoną przemoc odnotowuje się też na tle rasistowskim, ksenofobicznym, religijnym. Kraków jest jednym z najpopularniejszych punktów turystycznych Polski, co przyciąga ogrom osób z różnych zakątków kraju i świata. Pomimo otwartości są sytuacje, w których napotyka ją one wrogość i dyskryminację, gdzie przemoc psychiczna w wielu przypadkach przemienia się w tą fizyczną.

Równie istotną sferą jest edukacja zarówno najmłodszych, jak i starszych. Kampanie szerzące empatię, wrażliwość na bliźniego oraz tolerancję są bardzo potrzebne, lecz giną w gąszczu informacji na billboardach, tablicach reklamowych, witrynach sklepów i budynkach. Oprócz nich kluczowa jest też ochrona i uświadamianie dzieci zwłaszcza w obrębie przestrzeni publicznej, gdzie narażone są na kontakty z nieznajomymi o złych intencjach np. na placach zabaw czy nieostrożne korzystanie z infrastruktury w tym najbardziej niebezpiecznych przejść dla pieszych.

## **Obecne rozwiązania zwiększające bezpieczeństwo w Krakowie**

---

<sup>5</sup>[https://lovekrakow.pl/aktualnosci/nielegalne-wyscigi-to-zmora-krakowa-kolejny-glos-na-rzecz-zmiany-przepisow-drogowych\\_59120.html](https://lovekrakow.pl/aktualnosci/nielegalne-wyscigi-to-zmora-krakowa-kolejny-glos-na-rzecz-zmiany-przepisow-drogowych_59120.html)

Mimo obecnych licznych zagrożeń władze miasta od lat stale zwiększają bezpieczeństwo mieszkańców i przejezdnych. W kontekście przytoczonych obszarów krytycznych powstały już takie rozwiązania jak podjazdy i windy, sygnalizatory akustyczne czy miejsca parkingowe dla niepełnosprawnych.<sup>6</sup> Miasto posiada monitoring, organizuje patrole policyjne i zwraca uwagę na nadzór transportu oraz usług przewozowych (np. taksówek, które stwarzały zagrożenie ataków na kobiety). Ponadto nowe modele tramwajów wyposażone są w platformy umożliwiające wsiadanie osób z ograniczoną mobilnością czy systemy chroniące przed przytrzaśnięciem drzwiami.<sup>7</sup> Wśród działań zapobiegawczych znajdują się też kontrole drogowe i ochrona na obszarze wydarzeń masowych, mandaty za niewłaściwe parkowanie, jazdę niezgodną z przepisami czy kampanie społeczne. Jednakże aspekty te wciąż są niewystarczające, wiele z rozwiązań obecne są tylko w konkretnych miejscach, ich ilość jest zbyt mała lub ulegają awarii.

### **Szanse i zagrożenia rozwoju bezpieczeństwa publicznego Krakowa**

W związku z dynamiką miasta bezpieczeństwo w sferze publicznej Krakowa jak i całej Polski musi być stale monitorowane i poszerzane. Podczas ostatniego spotkania Rada Miasta Krakowa ogłosiła już przyjęcie programu „Bezpieczny Kraków” mającego poprawić kwestie bezpieczeństwa publicznego. Zakłada on przede wszystkim wzmocnienie działań służb oraz podnoszenie świadomości i kompetencji uczestników ruchu drogowego.<sup>8</sup> W przeszłości miasto organizowało także akcję „Bezpieczny Powrót” skupiającą się na komforcie i bezpieczeństwie w komunikacji miejskiej oraz reagowaniu w sytuacjach zagrożenia. Obejmowały one godziny nocne będące czasem wzmożonych ataków w Krakowie.<sup>9</sup> Powtórzenie programu lub stworzenie podobnych inicjatyw mogłoby mieć znaczący wpływ na zwiększenie bezpieczeństwa w rozwiniętej transportowo miejscowości. Ponadto potrzebne jest zwiększenie częstotliwości patroli (szczególnie po zmroku) w obrębie ulic i Rynku oraz przystanków, co napotkać może problem w postaci niewystarczającej ilości jednostek. Dużą rolę w poprawie bezpieczeństwa odgrywa technologia, która wykorzystać można do modernizacji infrastruktury miejskiej pod kątem osób niepełnosprawnych, inwestycji w lepsze oświetlenie i unowocześnienie monitoringu z naciskiem na obszary o podwyższonym ryzyku jak przejścia podziemne, mniej uczęszczane uliczki czy przeciwnie

---

<sup>6</sup>[https://www.krakow.pl/aktualnosci/235018,26,komunikat,nowoczesne\\_sygnalizatory\\_w\\_sluzbie\\_osobom\\_z\\_niepełnosprawnościami.html](https://www.krakow.pl/aktualnosci/235018,26,komunikat,nowoczesne_sygnalizatory_w_sluzbie_osobom_z_niepełnosprawnościami.html)

<sup>7</sup> <https://biznesalert.pl/krakowiak-najdluzszy-w-polsce-tramwaj-jest-juz-w-krakowie/>

<sup>8</sup>[https://ngo.krakow.pl/aktualnosci/291099,52,komunikat,program\\_bezpieczny\\_krakow\\_na\\_najblizsze\\_lata\\_.html](https://ngo.krakow.pl/aktualnosci/291099,52,komunikat,program_bezpieczny_krakow_na_najblizsze_lata_.html)

<sup>9</sup> <https://mpk.krakow.pl/pl/aktualnosci/news,7067,akcja-beezpieczny-powrot-w-nocnej-komunikacji.html>

popularne Planty (choć tu zauważono już przeszkodę w postaci licznych drzew). Modernizacje urbanizacyjne powinny uwzględniać poszanowanie dla tradycyjnej zabudowy miasta.

Strefą, która warto rozwijać są edukacja w szkole, miejscach pracy i kampanie społeczne w zakresie poruszania się w tłumie, reagowania na niebezpieczne sytuacje, tolerancji wobec obcokrajowców i wrażliwości na osoby starsze lub niepełnosprawne. Co więcej, pomocne byłyby warsztaty i spotkania integracyjne dla obcokrajowców (w duchu programu “otwarty Kraków”).<sup>10</sup> Dobrą praktyką byłoby zwiększenie ilości organizowanych szkoleń z zakresu pierwszej pomocy lub samoobrony np. kobiet oraz programów szkolnych o bezpieczeństwie na drodze i w kontaktach z obcymi. Takie inicjatywy powstały już w Krakowie, ale warto zwiększyć ich częstotliwość i zasięg, a także objąć nimi różne grupy szczególnie zagrożone. Działania te wymagają stworzenia planów dostosowanych do aktualnej sytuacji i możliwości finansowych, jednakże inwestycja w bezpieczeństwo jest tą najważniejszą i najbardziej opłacalną.

## **Podsumowanie i wnioski**

Zapewnienie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej Krakowa stanowi istotne wyzwanie wymagające kompleksowego podejścia. Obejmuje ono nie tylko aspekty techniczne, takie jak monitoring, patrole policyjne czy dostosowanie infrastruktury, ale także działania edukacyjne i społeczne. Kluczowymi obszarami, które wymagają dalszych usprawnień, są m.in. poprawa oświetlenia miejsc szczególnie narażonych na akty przemocy, dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz wzmożona kontrola nad komunikacją miejską i transportem publicznym. Niezwykle ważną rolę odgrywa również edukacja i budowanie świadomości społecznej dotyczącej bezpieczeństwa. Programy szkoleniowe, kampanie społeczne i warsztaty z zakresu samoobrony, pierwszej pomocy oraz tolerancji mogą przyczynić się do poprawy sytuacji i zmniejszenia liczby incydentów.

Kraków, jako miasto łączące bogatą historię z nowoczesnym rozwojem, powinien dążyć do zintegrowania tradycji z nowoczesnymi technologiami i strategiami zapewniającymi komfort oraz bezpieczeństwo wszystkim mieszkańcom i odwiedzającym. Tylko kompleksowe i wieloaspektowe podejście pozwoli stworzyć przestrzeń, w której każdy będzie mógł czuć się bezpiecznie, niezależnie od swojej przynależności społecznej czy fizycznych ograniczeń.

---

<sup>10</sup>[https://rownosc.krakow.pl/aktualnosci/287090,2295,komunikat,krakow\\_dolacza\\_do\\_europejskiej\\_koalicji\\_miast\\_przeciwko\\_rasizmowi\\_\\_eccar\\_.html](https://rownosc.krakow.pl/aktualnosci/287090,2295,komunikat,krakow_dolacza_do_europejskiej_koalicji_miast_przeciwko_rasizmowi__eccar_.html)

## Bibliografia:

<https://krakow.stat.gov.pl/>  
<https://bibliotekanauki.pl/articles/525041>  
<https://www.gov.pl/web/sdg-portal-wiedzy/zasada-nr-3-niepomijanie-nikogo---co-to-oznacza-w-praktyce>  
<https://gazetakrakowska.pl/krakow-niepelnosprawnych-z-roku-na-rok-przybywa-ale-miasto-nie-jest-dla-nich-w-pelni-dostepne/ar/c1-17450825>  
[https://lovekrakow.pl/aktualnosci/nielegalne-wyscigi-to-zmora-krakowa-kolejny-glos-na-rzecz-zmiany-przepisow-drogowych\\_59120.html](https://lovekrakow.pl/aktualnosci/nielegalne-wyscigi-to-zmora-krakowa-kolejny-glos-na-rzecz-zmiany-przepisow-drogowych_59120.html)  
[https://www.krakow.pl/aktualnosci/235018,26,komunikat,nowoczesne\\_sygnalizatory\\_w\\_sluzbie\\_osobom\\_z\\_niepelnosprawnosciami.html](https://www.krakow.pl/aktualnosci/235018,26,komunikat,nowoczesne_sygnalizatory_w_sluzbie_osobom_z_niepelnosprawnosciami.html)  
<https://biznesalert.pl/krakowiak-najdluzszy-w-polsce-tramwaj-jest-juz-w-krakowie/>  
[https://ngo.krakow.pl/aktualnosci/291099,52,komunikat,program\\_bezpieczny\\_krakow\\_na\\_najblizsze\\_lata\\_.html](https://ngo.krakow.pl/aktualnosci/291099,52,komunikat,program_bezpieczny_krakow_na_najblizsze_lata_.html)  
<https://mpk.krakow.pl/pl/aktualnosci/news,7067,akcja-beezpieczny-powrot-w-nocnej-komunikacji.html>  
[https://rownosc.krakow.pl/aktualnosci/287090,2295,komunikat,krakow\\_dolacza\\_do\\_europejskiej\\_koalicji\\_miast\\_przeciwko\\_rasizmowi\\_eccar\\_.html](https://rownosc.krakow.pl/aktualnosci/287090,2295,komunikat,krakow_dolacza_do_europejskiej_koalicji_miast_przeciwko_rasizmowi_eccar_.html)